

สรุปและขอเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการแก้ไขความขัดแย้ง ศึกษาเฉพาะกรณีการแก้ไขความขัดแย้งการพัฒนาแหล่งผลิตไฟฟ้าพลังน้ำในจังหวัดกาญจนบุรีของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยนี้ เป็นการศึกษาวิจัยทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดของเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และการใช้สื่อต่าง ๆ เข้าไปดำเนินการแก้ไขความขัดแย้งจากเอกสารข้อมูลต่าง ๆ รายงานและประสบการณ์รวมของผู้วิจัยประมวลบรรยายถึงโครงสร้างและความเกี่ยวข้องกันของตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และจากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพนี้เองทำให้ผู้วิจัยสามารถสร้างแบบตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องกันของตัวแปรต่าง ๆ กับการแก้ไขความขัดแย้ง ซึ่งจากแบบตัวอย่างที่ได้นี้เองทำให้ผู้วิจัยนำมาทดสอบโดยการวัดตัวแปรในการวิจัยเชิงปริมาณ ตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขความขัดแย้งนี้ประกอบด้วย การใช้สื่อหนังสือพิมพ์ การใช้ข่าวแจกสื่อมวลชน การใช้จดหมายชี้แจงสื่อมวลชน การใช้เอกสารเผยแพร่ การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง การใช้สื่อบุคคล พฤติกรรมของผู้ได้รับผลกระทบจากความเสียหาย พฤติกรรมของฝ่ายคัดค้าน การดำเนินการของรัฐบาล และผลของการแก้ไขความขัดแย้ง จากแบบตัวอย่างดังกล่าวผู้วิจัยต้องการศึกษาวาผลของตัวแปรต่าง ๆ ก่อให้เกิดผลในการแก้ไขความขัดแย้งอย่างไร รวมทั้งผลของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีต่อกันนั้นเป็นอย่างไร

ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สื่อที่มีผลต่อการแก้ไขความขัดแย้งมากที่สุดคือ การใช้สื่อบุคคล ในขณะที่การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงมีผลต่อการแก้ไขความขัดแย้ง เป็นอันดับรองลงมา
2. การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงในการแก้ไขความขัดแย้งดำเนินการใน 2 ลักษณะคือ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจึกรายการของตนเองชื่อ "รายการไฟฟ้าปริทรรศน์" อีกลักษณะหนึ่งคือการจัดทำข่าววิทยุส่งให้แก่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ เพื่อออกอากาศในรายการภาคข่าว

3. เนื้อหาของข่าวสารที่น่าเสนอในรายการวิทยุมี 2 ลักษณะคือมุ่งผล
ต่อการแก้ไขความขัดแย้งโดยตรงด้วยการเสนอข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ เพื่อการ
แก้ความเข้าใจผิดต่อข่าวสารที่เกิดขึ้น อีกลักษณะหนึ่งเป็นการให้ความรู้ในเรื่องการ
พัฒนาแหล่งผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ

4. การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นคือ การใช้
ข่าวแจกสื่อมวลชนและการใช้จดหมายชี้แจงสื่อมวลชนมีผลต่อการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง
ในการแก้ไขความขัดแย้ง

5. ตัวแปรที่มีผลต่อการแก้ไขความขัดแย้งน้อยที่สุดคือพฤติกรรมของผู้ได้
รับผลกระทบจากความเสียหาย และพฤติกรรมของฝ่ายคัดค้านตามลำดับ

6. การใช้สื่อบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมของผู้ได้รับผลกระทบจากความเสียหายมากที่สุด และผลของพฤติกรรมของผู้ได้รับผลกระทบจากความเสียหายก็มีผลต่อ
พฤติกรรมของฝ่ายคัดค้านมากในอันดับรองลงมา ส่วนการใช้ข่าวแจกสื่อมวลชนพบ
ว่ามีผลต่อการนำไปใช้ในการผลิตข่าวสารทางรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการแก้ไข
ความขัดแย้ง เป็นอันดับที่สาม

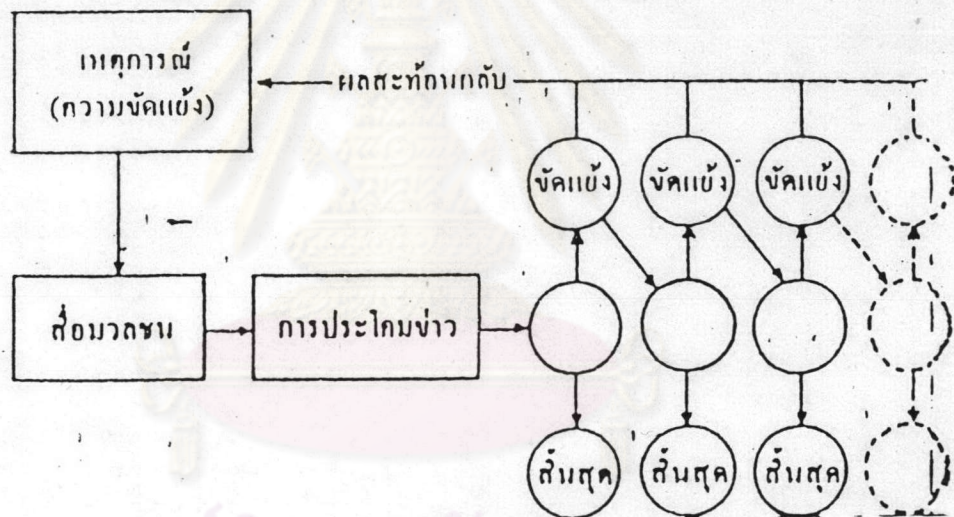
7. การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ที่แสดงถึงการแก้ไขความขัดแย้งพบว่ามี
ผลมาจากการใช้ข่าวแจกสื่อมวลชนและการใช้จดหมายชี้แจงสื่อมวลชนตามลำดับ

8. การใช้เอกสารเผยแพร่พบว่ามีผลต่อการดำเนินการต่าง ๆ ของทาง
รัฐบาลและพฤติกรรมของผู้ได้รับผลกระทบจากความเสียหาย แต่ไม่มีผลต่อการเกิด
ความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของฝ่ายคัดค้านแต่อย่างใด

การศึกษาเรื่องการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการแก้ไขความขัดแย้งนี้
ทำให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้วางแผนการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงใน
การแก้ไขความขัดแย้งสำหรับโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอื่น ๆ ในอนาคต แผนการใช้สื่อ
วิทยุกระจายเสียงเพื่อการแก้ไขความขัดแย้งนี้เป็นแผนระยะ 5 ปี (2528 - 2532)

จากเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นว่า บทบาทของสื่อมวลชน
มีอิทธิพลทั้งต่อการแก้ไขความขัดแย้งและก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมได้ จากความ

ชัคเียงที่เกิดขึ้นในการพัฒนาแหล่งผลิตไฟฟ้าพลังน้ำในจังหวัดกาญจนบุรีนี้ แสดงให้เห็นว่า การเสนอข่าวแบบประโคมข่าวของสื่อมวลชนก่อให้เกิดผล 2 ลักษณะคือเป็นการแก้ไขความชัคเียงให้ลดหรือสิ้นสุดลง ซึ่งอาจจะเกิดจากการที่สื่อมวลชนเสนอข่าวข้อเท็จจริงที่ถูกทอด หรือการที่สื่อมวลชนหันไปเสนอข่าวอื่น ๆ มากกว่าเรื่องที่กำลังเป็นความชัคเียง ก็ทำให้เหตุการณ์ความชัคเียงไม่รุนแรงขึ้นอีก หรืออาจลืมนำไปจากความทรงจำของมวลชน อีกลักษณะหนึ่งคือการประโคมข่าวที่ก่อให้เกิดความชัคเียงหรือก่อให้เกิดเป็นความชัคเียงใหม่ที่รุนแรงมากขึ้น โครงสร้างที่โคกกล่าวมานั้นข้าพเจ้าได้เคยทำการศึกษาไว้โดยโคกแนวความคิดสร้างขึ้นเป็นแบบจำลองจากรองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ศิริภายะ

¹ นายชาติรี ธีวเจริญ, "บทบาทของสื่อมวลชนในการแก้ไขความชัคเียงในสังคมไทย", วารสารนิเทศศาสตร์ (ตุลาคม 2526) หน้า 2 (แบบจำลองนี้โคกแนวความคิดจากรองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ศิริภายะ)

ขอเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้คือ

1. ในการดำเนินการพัฒนาแหล่งผลิตไฟฟ้าพลังน้ำต่อไปในอนาคต เพื่อที่จะเกิดความซึกแย้งขึ้นอีกก็ได้ แต่อาจจะต่างกับที่ประเด็นความซึกแย้ง จึงน่าที่จะทำการติดตามศึกษา เพื่อความปัจจัยและตัวแปรต่าง ๆ ในการแก้ไขความซึกแย้งในกรณีต่อไปนั้นเป็นอย่างไร

2. ควรได้มีการศึกษาวิจัยถึงการใช้สื่อต่าง ๆ ในการแก้ไขความซึกแย้งในกรณีอื่น ๆ บาง ที่ไม่ใช่เป็นความซึกแย้งเกี่ยวกับการสร้างเขื่อน เพื่อศึกษาว่าจะมีความแตกต่างกันอย่างไร

3. หากเห็นการศึกษาที่มุ่งเฉพาะเรื่องการแก้ไขความซึกแย้งในเชิงทฤษฎีเฉพาะการแก้ไขความซึกแย้งแล้ว ควรได้ศึกษาเจาะลึกถึงตัวแปรอื่นที่อยู่เบื้องหลัง หรือแฝงอยู่ภายใต้การเกิดความซึกแย้งว่าคืออะไร และมีอิทธิพลมากน้อยเพียงใด และมีหรือไม่

4. ทางด้านสาขาทฤษฎีการเมือง การปกครอง ควรศึกษาถึงอิทธิพลทางการเมืองที่มีผลต่อการแก้ไขความซึกแย้งในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วย.

